

Taulukko 1.1 Elintarvikeketjun valvonnan vaikuttavuustavoitteiden kehitystä kuvaavat tunnusluvut (Ruokaviraston strategiasta) 2019 - 2022.

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttnyt)
Kotimainen ruoantuotanto ja maaseutu ovat elinvoimaisia	Vaatimukset täyttävien lannoitevalmisteiden osuus: kohdennetusti tarkastettavat lannoitevalmisteiden osuus (%)		>75	72	78	68	72	Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen. Lannoitevalvonta kohdentaa tuotevalvontaa erityisesti elintarviketuotannossa käytettäviin lannoitevalmisteisiin. Kohdennusta muutetaan vuosittain. Valvontaa kohdennetaan erityisesti tuoteryhmiin ja ominaisuuksiin, joissa on havaittu tai epäillään säädöstenvastaisuuksia tai on muuta tarvetta kerätä tietoa. Lannoitevalvonnalla on tavoitteena löytää puutteita ja tästä syystä myös vaatimusten mukaisten lannoitevalmisteiden tavoite on asetettu suhteellisen matalalle.
	Vaatimukset täyttävien siemensektorin kohteiden osuus (%)	Säännöllisesti tarkastettavat kohteet	>95	96	96	98	98	
		Kohdennetusti tarkastetut kohteet	>85	92	91	90	94	
	Vaatimukset täyttävien valvontakohteiden (kasvinsuojeluaineet ja kasvinsuojeluaineiden käyttö) osuus (%)		>75	88	67	59	71	Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen. Kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaa kohdennettiin metsäpuiden taimitarhoille ja avomaan puutarhakasvien viljelyyn. Lisäksi tehtiin muutamia mm. ilmoituksen perusteella tehtyjä tarkastuksia. Valvonnan perusteella näyttää siltä, että pääsääntöisesti kasvinsuojeluaineiden käytön säädöksiä noudatetaan ja käyttö on asianmukaista. Avomaan puutarhatiloilla kasvinsuojeluaineiden käyttöä valvotaan myös tukivalvonnan yhteydessä, mutta metsäpuiden taimitarhoille valvontaa kohdistuu harvemmin. Edellisen kerran näitä on valvottu vuonna 2017.

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
	Vaatimukset täyttävien rehunäytteiden osuus: elintarviketuotantoeläinten rehuissa esiintyvät haitalliset ja kielletyt aineet sekä eliöt (%)		>99	98	98	98,5	99	
	Toimintaansa parantaneiden elintarvikealan toimijoiden osuus (%)		Kasvaa	67	64	62	62	Oiva-järjestelmää käytetään yhä enemmän ohjeiden mukaisesti. HUOM! Tunnusluku kuvaa nykyisellään toimintaansa parantaneiden toimijoiden määrää suhteessa Oivan C- tai D-arvosanan saaneisiin toimijoihin. Viranomaistoiminnan vaikuttavuusanalyysin mahdollistamiseksi tunnusluvun laskentaperusteita tulee kuitenkin edelleen kehittää niin, että toimintaansa parantaneiden toimijoiden osuutta suhteutetaan seurantatarkastusten määrään.
	Elintarvikeviennin arvo (Mrd €)		Kasvaa	1,72	1,74	1,8	2,2	
	Petos-epäilyjen määrä (Ruokaviraston tietoon tulleet) (kpl)		Kasvaa	50	55	57	75	
	Tutkintapyyntöjen (petokset) määrä (Ruokaviraston tietoon tulleet) (kpl)		Kasvaa	35	34	26	40	

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
Eläimet ja kasvit ovat terveitä ja hyvinvoivia	Vakavien eläintautien esiintyminen (kpl)	Ihmisen pitämät eläimet	0	0	0	8	1	Suurella kirjolohilaitoksella Ahvenanmaalla todettiin lohikalojen vertamuodostavan kudoksen kuoliotautia (IHN). Tartunnan alkuperää ei ole pystytty selvittämään, mutta virustyyppi oli sama kuin Tanskassa, ja vuonna 2021 Ahvenanmaalla todettu IHN-virus.
		Luonnonvaraiset eläimet	0	1	1	66	24	Korkeapatogeenista lintuinfluenssaa (A-luokan eläintauti) todettiin 24 luonnonvaraisessa linnussa.
	Eläintautitapausten eteenpäin leviämisen estämisen onnistuminen (vastustettavat eläintaudit) (kpl)		0	0	0	0	0	
	Eläinten hyvinvointikorvausta saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)		Kasvaa	58	60	61	62	
	Luomueläintilojen lukumäärä (kpl)		Kasvaa	1036	1126	1148	1145	Kymmenessä vuodessa luomueläintilojen lukumäärä on lähes kaksinkertaistunut (2011 644 kpl), vaikka vuosien 2021 ja 2022 osalta lukumäärä pysyikin lähes samana. Luomueläintiloista 80 % on emolehmä- tai lammastuotannossa, missä luomuun siirtyminen on useasti helppoa ruokinnan perustuessa karkearehuihin ja laiduntamiseen. Kaikissa luomueläintuotantomuodoissa eläinmäärä tilaa kohden jatkaa kasvuaan.
	Eläinten hyvinvointivaatimukset täyttävien tilojen osuus otantavalvonnassa tarkastetuista tiloista (%)		85	70	73	75	72	Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen. Tuotantoeläintilojen otantatarkastuksissa havaittujen laiminlyöntien määrä (28 %) on hieman suurempi kuin kahtena aiempina vuotena. Tavoitetta vaatimukset täyttävien tilojen määrästä ei siis saavutettu. Tarkastuskohteissa oli eläinlajikohtaisia eroja. Vuonna 2022 valvonnassa painotettiin munivia kanoja. Tiloja jäi suhteellisen paljon valvomatta rekisteripuuhteiden ja resurssivajauksen vuoksi. Tavoitteena on painottaa valvontaa riskikohteisiin, vaikka satunnaisten tilojen osuutta on viime vuosina lisätty. Tunnuslukutavoitteen seurannassa

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttnyt)
								tuleekin huomioida tavoitteiden osittainen ristiiriita, sillä mitä paremmin valvonta kohdentuu riskitiloille, sitä todennäköisimmin myös laiminlyöntejä löytyy.
	Mikrobilääke-resistenssin määrä (%)	Siat ja broilerit	Vähenee	20,7	19,8	19,7	21,2	Tuotantoeläimillä (broileri, siat) terveiden eläinten suoliston kolibakteerien antibiooteille resistenttien kantojen osuudessa on vuodesta 2015 lähtien laskeva trendi vuoteen 2021, mutta 2022 tämä kehitys näyttää pysähtyneen.
Seuraeläinten (koirien) kliinisten näytteiden moniresistenttien bakteerien osuus tutkituista kannoista		<1,2 (ESBL)	0,9	0,5	0,3	Tietoa ei vielä saatavilla		
		<5 (MRSP)	7,3	4,5	5,7	Tietoa ei vielä saatavilla	Toisena seurattavana tunnuslukuna on koirien diagnostisten näytteiden metisilliinille resistenttien Staphylococcus pseudintermedius (MRSP) -kantojen osuus kaikista Staphylococcus pseudintermedius -kannoista. Tässä on havaittavissa vähenevä trendi, mutta alle tavoitteen on päästy vain vuonna 2020.	
	Mikrobilääkkeiden käyttömäärät myyntimäärien perusteella (käyttömäärien perusteella osittain 2022 alkaen): tuotantoeläimet (mg/PCU)		Pysyy nykyisellään tai vähenee (hitaasti)	19	16	17	Tietoa ei vielä saatavilla	Myyntiin perustuvassa mikrobilääkkeiden (antibioottien) käytössä on pitkällä aikavälillä vähenevä trendi, vaikka vuosina 2016–2019 kulutus pysyi samana ja 2021 kulutus oli hieman suurempaa kuin 2020. Lääkkeiden käyttömäärä suhteutetaan tuotantoeläinten biomassaan (kg PCU). Tavoitteena on, että käyttömäärä pysyy samana tai alenee hitaasti. Kehitys on tavoitteen mukaista.
	Seuraeläinten antibioottitablettien myynti (kg)		Vähenee (hitaasti)	986	899	922	Tietoa ei vielä saatavilla	Myyntiin perustuvassa mikrobilääkkeiden (antibioottien) käytössä on pitkällä aikavälillä vähenevä trendi, vaikka 2021 kulutus oli hieman suurempaa kuin 2020.
	Ihmisille kriittisten tärkeiden	Fluorokinolonit	Pysyy nykyisellään tai	0,1	0,11	0,11	Tietoa ei vielä saatavilla	

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
	mikrobilääkkeiden myyntiin perustuvat käyttömäärät eläimille (mg/PCU)	Kolmannen ja korkeamman polven kefalosporiinit	vähenee (hitaasti)	0	0	0,0004	Tietoa ei vielä saatavilla	
	Karanteenituhoojien takia pysäytettyjen erien lukumäärä (kpl)		Kasvaa	0	0	0	0	Vuonna 2022 tuonti- ja sisämarkkinavalvonnassa ei pysäytetty yhtään erää karanteenituhoojien löytymisen takia, joka on hyvin tavanomainen tulos. Valvontaa ei ole kyetty tehostamaan siinä määrin, että karanteenikasvintuhoojia olisi löydetty tavoitteen mukaisesti. Pysäytysten vähäinen määrä voi kertoa lainsäädännön toimivuudesta ja toimijoiden vastuullisuudesta tuhojien leviämisen estämiseksi.
	Karanteenituhoojien esiintymien lukumäärä (kpl)		Vähenee	244	217	299	233	
	Laatutuhoojien lukumäärä (kpl)		Kasvaa	0	0	1	1	Vuonna 2022 tuonti- ja sisämarkkinavalvonnassa pysäytettiin yksi erä laatutuhoojien löytymisen takia, joka on hyvin tavanomainen tulos. Valvontaa on pyritty tehostamaan, jotta laatutuhoojia löydettäisiin enenevässä määrin. Pysäytysten vähäinen määrä voi kertoa lainsäädännön toimivuudesta ja toimijoiden vastuullisuudesta tuhojien leviämisen estämiseksi.
Ruoka on turvallista ja terveellistä	Raportoidut elintarvikkevälitteiset ruokamyrkytys-epidemiat (lkm)	Epidemiat	<45	49	45	36	60	Kuntavalvojen koulutuksissa on painotettu, että kaikista (myös alle 5 henkilön epidemioista) tulee tehdä selvitysilmoitus. Vuonna 2022 pienistä epidemioista on tullut runsaasti ilmoituksia. Ohjaus näyttää olleen vaikuttavaa.
		Sairastuneet	<1000	620	990	1056	771	
	Listeria monocytogenes-bakteerin aiheuttamat vakavat ruokamyrky-		Alittaa edellisen 5 vuoden keskiarvon (2022: <76,6)	50	93	70	68	

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
	tystapaukset (kpl)							
	Salmonellan esiintyvyys (%)	Elintarvike-tuotanto-eläinten markkinoille saatetuissa rehuissa	0	0	0	0	0	
		Elintarvike-tuotanto-eläimissä	<1	<1	<1	<1	0,1	
		Elintarvikkeissa	<0,5	<1	<1	0,16	0,01	
	Elintarvike-yrityksiin tehdyissä elintarviketietoja, ravintoarvoja ja markkinointia koskevilla Oiva-valvontatarkastuksissa parhaimmat tason saavuttaneet valvontakohteet (%)		>85	79	91	94	94	
	Oiva-elintarvikehuoneistotarkastuksissa parhaimmat tasot (A ja B)		>85	95	95	95	94	

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Analyysi 2022 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
	saavuttaneiden kohteiden osuus (%)							

